

EVB

Eiropas Vides birojs

BEUC

Eiropas Patērētāju organizācija

Apkopojums

ES Ekomarķējums svin savu 30. gadadienu!

Kas ir šīs programmas pamatā?

EVB – EIROPAS VIDES BIROJS

Bd. de Waterloo 34, B-1000 Brussels

Tel.: +32 (0)2 289 10 90 Fakss: +32 (0)2 289 10 99 info@eeb.org

www.eeb.org

EK interešu pārstāvju reģistrs: identifikācijas numurs 06798511314-27

BUREAU EUROPÉEN DES UNIONS DE CONSOMMATEURS AISBL | DER EUROPÄISCHE VERBRAUCHERVERBAND

Rue d'Arlon 80, B-1040 Brussels Tel.: +32 (0)2 743 15 90 Fakss: +32 (0)2 740 28 02 www.beuc.eu

EK interešu pārstāvju reģistrs: identifikācijas numurs 9505781573-45

2022. gada oktobris

Satura rādītājs

Ievads

Interesanti fakti un skaitļi

Par patērētājiem

Kā ir ar uzņēmumiem?

Svarīgākie datumi, produkti un valstis

Vai produkti un pakalpojumi ar ES ekomarķējumu ir dārgāki?

Kāpēc ES ekomarķējums ir tik īpašs?

ES ekomarķējuma trīs desmitgades

Produktu grupas un kritēriji

Personīgās un dzīvnieku kopšanas produkti

‘ Krāsas un lakas

Papīrs

Apģērbs un tekstilizstrādājumi

Tīrīšanas līdzekļi

Brīvdienu mītnes

Mēbeles un matračī

Elektroniskās ierīces

Dārzkopība

Segumi

Saikne starp ES ekomarķējumu un citām politikām

Svarīga izmantošanai pieejama ES informācija un materiāli

Ievads

Laikā, kad patērētājus apber ar nebeidzamām norādēm par produktu ekoloģiskumu vai ilgtspēju, ir ļoti nepieciešami uzticami ekomarķējumi, lai noskaidrotu, kuru produktu ekoloģiskais sniegums ir patiešām vērtīgs.

ES ekomarķējums ir vides izcilības ceļrādis, ko piešķir produktiem ar pierādītu samazinātu ietekmi uz vidi. Turklāt tas ir palīgs cilvēku veselības uzlabošanai, jo aizliedz vai stingri ierobežo bīstamu vielu klātbūtni sertificētos produktos.

ES ekomarķējums tika izveidots 1992. gadā un ir sagaidījis savu 30. gadadienu 2022. gadā. Šajā apkopojumā ir sniegta noderīga informācija, lai varētu sagatavot informatīvus materiālus par ES ekomarķējuma gadadienu.

Interesanti fakti un skaitļi

Par patērētājiem

Palielinās interese par ilgtspējīgu patēriņu:

- 56 % ES patērētāju atbildēja, ka 2020. gadā ir vismaz vienreiz izvērtējuši sava pirkuma ietekmi uz vidi, savukārt 23 % apgalvoja, ka to dara gandrīz visu laiku ([avots](#))

Kā atšķirt uzticamu vidisku informāciju no zaļmaldināšanas?

- 42 % zaļuma norāžu tādās nozarēs kā kosmētikas produkti, tekstilizstrādājumi un mājsaimniecības preces ir potenciāli nepatiesi vai maldinoši. ([avots](#))
- Par vairāk nekā pusi analizēto ekoprečzīmju nav sniegts pietiekami daudz informācijas vai arī nav norādīti reāli pierādījumi, kas apliecinātu to zaļuma norādes. ([avots](#))

Patērētājiem var rasties vilšanās sajūta un nespēja uzticēties vidiskām norādēm.

- 44 % patērētāju apgalvo, ka viņi neuzticas šāda veida informācijai. ([avots](#))
- Vairumam patērētāju (61 %) ir grūtības saprast, kuri produkti ir patiešām videi draudzīgi. ([avots](#))

ES ekomarķējumam uzticas 80 % patērētāju, kas ir informēti par to, un daudzās ES valstīs tas ir kļuvis par plašāk pazīstamo ekomarķējumu patērētāju vidū. ([avots](#))

Dažādās valstīs patērētāju informētība par marķējumu atšķiras:

- Luksemburgā 62 % iedzīvotāju ir dzirdējuši par ES ekomarķējumu, savukārt tas pats ir attiecināms tikai uz 16 % Čehijas Republikas iedzīvotāju ([avots](#)).

- 21 % Francijas iedzīvotāju pat apgalvo, ka aktīvi meklē produktus ar ES ekomarķējumu ([avots](#)).

Pamudinājumi iegādāties ES ekomarķējumu. Beļģijā iedzīvotāji var iegādāties ar ES ekomarķējumu marķētus produktus un pakalpojumus, izmantojot [ekokuponus](#) (atsevišķu uzņēmumu izmaksāta darba piemaksa).

Kā ir ar uzņēmumiem?

Mazie un vidējie uzņēmumi (MVU) veido lielāko ES ekomarķējuma licences turētāju daļu. Tiem ir pieejama samazināta pieteikuma maksa ([atrodama šeit](#)). Itālijā 75 % no visiem ES ekomarķējuma licences turētājiem ir MVU. Vairāk nekā 90 % sertificētu viesnīcu un kempingu ir MVU.

ES ekomarķējums ir īpaši saistošs uzņēmumiem. Francijas Ekoloģiskās pārkārtošanas aģentūra (*ADEME*) ir aptaujājusi ES ekomarķējuma licences turētājus no dažādām nozarēm. Saskaņā ar rezultātiem 70 % licences turētāju ir apmierināti ar ES ekomarķējumu un ieteiktu citiem uzņēmumiem iegūt sertifikāciju. Attiecīgais rādītājs palielinās līdz 90 % viesnīcu un kempingu gadījumā ([avots](#)).

Svarīgākie datumi, produkti un valstis

1992. gads: ES ekomarķējums uzsāk darbību.

2009. gads: pirmā inventarizācija atklāj, ka ES tirgū ir 21 300 sertificētu produktu.

2002. gads: ES ekomarķējuma portfelī ir **24 produktu grupas un 89 357 produkti un pakalpojumi**, kas ir pieejami visā ES.

Produktu grupa, kurā ir **visvairāk sertificētu produktu**, ir **krāsas un lakas**. Tai seko salvešpapīra produkti un tekstilizstrādājumi.

Valstis, kurās ir **vislielākais sertificēto produktu skaits**, ir **Spānija, Itālija, Vācija un Francija**.

2017. gadā *ADEME* veica pētījumu saistībā ar šādu produktu plašo izplatību Francijā, konstatējot, ka trīs ceturtdaļas mazumtirgotāju Francijā piedāvā produktus ar ES ekomarķējumu ([avots](#)). Jo īpaši ES ekomarķējums ir kļuvis par standartu tādiem produktiem kā veļas mazgāšanas līdzekļi, tualetes un salvešpapīrs vai krāsas, kas ir plaši pieejami lielveikalu plauktos.

Vai produkti un pakalpojumi ar ES ekomarķējumu ir dārgāki?

Ir plaši izplatīts uzskats, ka videi draudzīgi produkti un pakalpojumi ir dārgāki nekā tradicionālie produkti un pakalpojumi. Vairākas patērētāju organizācijas ir salīdzinājušas parastos un ar ES ekomarķējumu marķētos izstrādājumus un ir secinājušas, ka ekoloģiskā opcija ne vienmēr ir dārgāka.

- Patērētāju grupa *CLCV* no Francijas 2011. gadā veica pētījumu un konstatēja, ka ar ES ekomarķējumu marķētu produktu cena ir konkurētspējīga salīdzinājumā ar augstākas klases zīmoliem bez marķējuma; jo īpaši vairumtirgotāju pašu izveidotie un ES ekomarķējumu saņēmušie zīmoli izmaksā mazāk nekā augšējā segmenta produkti. Tomēr vislētākā opcija parasti ir zemākās cenu kategorijas produkti (bez ekomarķējuma) ([avots](#)). Cits *CLCV* 2013. gadā īstenots piedāvājuma un cenu izvērtējums atklāja, ka kopš pēdējā pētījuma ir samazinājušās vairumtirgotāju pašu izveidoto un ES ekomarķējumu saņēmušo zīmolu produktu cenas, kā rezultātā ES ekomarķējums bija kļuvis par vēl pieejamāku izvēli ([avots](#)).
- Turklāt patērētāju organizāciju veiktās produktu pārbaudes ir atklājušas, ka ar ES ekomarķējumu marķētie produkti ļoti bieži uzrāda vislabākos rezultātus, ņemot vērā gan cenu, gan veiktspēju. Piemēram, Ungārijas patērētāju organizācija *TVE* nonāca pie šāda secinājuma attiecībā uz vairākām produktu kategorijām, tostarp veļas mazgāšanas līdzekļiem ([avots](#)) un universāliem tīrīšanas līdzekļiem ([avots](#)).

Kāpēc ES Ekomarķējums ir tik īpašs?

- **Eiropas mērogā:** tas ir vienīgais brīvprātīgais marķējums, kas ir pieejams ES mērogā un kas apliecina nepārtikas produktu un pakalpojumu vides izcilību kopš 1992. gada. Rezultātā šis marķējums ir ļoti nozīmīgs pārrobežu tirgu kontekstā.
- **Plaša izvēle:** ir iespējams sertificēt visdažādākās produktu un pakalpojumu kategorijas, sākot ar papīru, tīrīšanas līdzekļiem un kosmētiku un beidzot ar apģērbu, krāsām un pat viesnīcām. Vienlaikus ES ekomarķējuma izaugsme ir aizvien turpinājusies, un šobrīd ES tirgū ir vairāk nekā 89 000 produktu un pakalpojumu ar šo marķējumu. ([avots](#))
- **Noderīgs iedzīvotājiem un videi:** ES Ekopuķīti piešķir produktiem un pakalpojumiem ar pierādītu vides izcilību, ar zemāku ekoloģisko pēdas nospiedumu nekā tradicionālajiem produktiem visa dzīves cikla garumā. Tie ir produkti, kuru sastāvā ir mazāk bīstamu ķīmikāliju, kuri ir izstrādāti, lai ilgāk kalpotu un būtu vieglāk remontējami, un kuri ir saražoti, radot mazāk

atkritumu un CO₂. Tādējādi šis marķējums ir viens no ES rīkiem, lai panāktu pāreju uz aprites ekonomiku un vidi bez toksiska piesārņojuma.

- **Neatkarīgs un caurredzams:** Eiropas Komisija un dalībvalstis sadarbībā ar nozari, patērētāju organizācijām un vides NVO ir izstrādājušas kritērijus. Eiropas Patērētāju organizācija (*BEUC*) un Eiropas Vides birojs (EVB) pārstāv pilsoniskās sabiedrības organizācijas kritēriju izvirzīšanas posmā un ir bijušas līdzdalīgas programmā kopš tās pirmsākumiem.
- **Uzticams:** atšķirībā no nesertificētām zaļuma norādēm un marķējumiem valsts iestādes rūpīgi pārbauda to, cik lielā mērā ražotāji ievēro ES ekomarķējuma prasības.

ES ekomarķējuma trīs desmitgades

Pēdējo trīs desmitgažu ritējumā ES ekomarķējums ir piedzīvojis būtisku izaugsmi, un tā portfelim ir pievienojies aizvien lielāks produktu grupu skaits. Tālāk norādītajā laika skalā ir sniegts pārskats par to, kurā gadā ir pievienota katra virsprodukta grupa.

1992	Tiek izveidots ES ekomarķējums , pieņemot ES Padomes regulu par “Kopienas ekoetiķetes piešķiršanas programmu” (tālaika nosaukums).
1994	Papīra izstrādājumi Pirmais sertificētais papīra izstrādājums ir papīra dvieļi. Mūsdienās šī grupa ietver vēl citus papīra izstrādājumus, tostarp salvešpapīru, kopēšanas un zīmēšanas papīru, apdrukātu papīru, papīra kancelejas preces un papīra maisiņus.
1995	Veļas mazgāšanas līdzekļi Citi mazgāšanas un tīrīšanas līdzekļi (piemēram, mazgājošie šķidrumi un grīdas mazgāšanas līdzekļi), kā arī vēlāk tika pievienoti tīrīšanas pakalpojumi.
1996	Krāsas un lakas
1998	Matračī 2016. gada programmā tika iekļautas arī mēbeles.
2000	Tekstilizstrādājumi un apavi Klēpjdatatori (vēlāk izņemts no programmas) Mūsdienās marķējumu var piešķirt tikai elektroniskiem displejiem (t.i., ekrāniem).
2002	Cietie grīdas segumi

	2017. gadā tika iekļauti arī koka grīdas segumi, savukārt 2021. gadā – citi cietie segumi papildus grīdas segumiem (piemēram, flīzes virtuves darbvirsmām, jumta dakstiņi).
2003	Tūristu mītnes Vispirms portfelim pievienojās viesnīcas ar saviem pakalpojumiem, pēc tam 2005. gadā – kempingu pakalpojumi.
2005	Lubrikanti (t.i., šķidri produkti, kurus pielieto, piemēram, lai mazinātu berzi vai koroziju uz vai starp virsmām)
2007	Augu augšanas substrāti un augsnes ielabotāji (piemēram, dārza humuss)
2009	Ziepes un šampūni Visi kosmētikas un dzīvnieku kopšanas produkti ir iekļauti kopš 2021. gada
2010	Jaunās ES ekomarķējuma regulas pieņemšana
2022	30. gadadiena gandrīz 90 000 sertificētu produktu un pakalpojumu 24 produktu grupās un pakalpojumos

Produktu grupas un kritēriji

Marķēto produktu sadalījums pa produktu grupām

2022. gada marts: 89 357 produkti

Krāsas un lakas iekštelpām un ārtelpām: 34 620

Salvešpapīrs un salvešpapīra izstrādājumi: 15 055

Tekstilizstrādājumi: 7822

Cietie segumi: 7735

Cietās virsmas tīrīšanas produkti: 5582

Iespiedpapīrs: 3394

Noskalojami kosmētikas produkti: 2765

No koka, korķa un bambusa izgatavoti grīdas segumi: 2226

Pārveidots papīrs: 1972

Mēbeles: 1572

Līdzekļi trauku mazgāšanai ar rokām: 1181

Rūpnieciskie un institucionālie trauku mazgāšanas līdzekļi: 1065

Avots: [EK, ES ekomarķējums faktos un skaitļos](#)

[Vairāk statistikas](#) ir atrodams īpaši šim tematam veltītā Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē.

Kritērijus katrai produktu kategorijai ir izstrādājusi dažādu ieinteresēto personu grupa, tostarp Eiropas Komisija, dalībvalstis un nozares, patērētāju organizāciju (tostarp *BEUC*) un vides NVO (tostarp *EVB*) pārstāvji. Lai gan ES ekomarķējums primāri ir vides sertifikācijas programma, tajā ir noteikti arī augsti standarti iedzīvotāju veselības un drošības garantēšanai, kā arī kvalitātes prasības.

Kritērijiem ir noteikts derīguma termiņš, kas parasti ir no pieciem līdz astoņiem gadiem, un pēc šī perioda tie ir jāpārskata. Tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu, ka marķējuma prasības turpina būt tālejošas un atspoguļo pētniecības un nozares aktualitātes.

Zemāk norādītajā tekstā ir apkopota informācija par to, kas ir ES ekomarķējuma kritēriju pamatā dalījumā pa kategorijām.

	<p style="text-align: center;">Personīgās un dzīvnieku kopšanas produkti</p> <p style="text-align: center;"><i>Noskalojami (piemēram, ziepes, šampūns) un nenoskalojami (piemēram, krēmi, dezodoranti, dekoratīvā kosmētika) kosmētikas līdzekļi</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Autiņbikses, tamponi, higiēniskās paketes</i></p>
	<p>Kosmētikas līdzekļi un dzīvnieku kopšanas produkti: noskalojami (piemēram, ziepes, šampūns) un nenoskalojami (piemēram, krēmi, dezodoranti, dekoratīvā kosmētika) kosmētikas līdzekļi</p>
<p>Problēmas</p>	<p>Kosmētikas līdzekļu sastāvā ir toksiskas ķīmiskās sastāvdaļas, kuras nonāk notekūdeņu sistēmās, nodarot kaitējumu videi. Ja ķīmikālijas nav iespējams pilnībā likvidēt notekūdeņu attīrīšanas iekārtās, tās nonāk upēs, jūrās un okeānos, kur tās var kļūt par zivju un citu ūdens organismu barību. Tam ir ietekme arī uz mūsu veselību, jo ķīmikālijas “bioakumulējas”, t.i., to daudzums pakāpeniski palielinās zivīs un vēžveidīgajos, ko lietojam uzturā. Arī tādu izejvielu iegūšanai, no kurām tiek ražotas kosmētisko līdzekļu sastāvdaļas, ražošanas procesam un iepakojuma izmantošanai ir ietekme uz klimatu un dabu.</p>
<p>Galvenie ieguvumi no kritērijiem (pieņemts 2021. gada oktobrī)</p>	<p>ES ekomarķējums kosmētikas līdzekļiem nosaka kritērijus, lai veicinātu tādu kosmētikas līdzekļu izstrādi, kuriem ir vismazākā iespējamā ietekme uz cilvēku veselību un vidi ražošanas, izmantošanas un atkritumu rašanās laikā. Ja uz kosmētikas līdzekļa ir ES ekomarķējums, šajā produktā nav:</p> <ul style="list-style-type: none"> • endokrīni disruptīvu ķīmikāliju (EDK). Pat niecīgākajam EDK daudzumam var būt nopietna un neatgriezeniska ietekme uz cilvēku veselību, piemēram, izraisot neauglību, vēža formas, dzimumorgānu anomālijas, intelektuālās attīstības koeficienta krišanos vai aptaukošanos; • nanomateriālu: ir bažas par to iespējamajām kaitīgajām īpašībām un nepilnīgo metodoloģiju to izvērtēšanai. Ir atļauti tikai tie nanomateriāli, kas tiek uzskatīti par drošiem atbilstoši Kosmētikas līdzekļu regulā noteiktajām robežvērtībām; • “mūžīgo ķīmikāliju”, t.i., perfluorētu un polifluorētu vielu. Šo ķīmikāliju sastāvs ir ļoti stabils jeb tās sadalās ļoti lēni, ja vispār sadalās. Tām ir saistība ar toksiskumu un negatīvu ietekmi uz veselību, un aizvien ir ļoti maz informācijas par daudzu šīs saimes vielu bīstamību;

	<ul style="list-style-type: none"> • smaržvielu bērniem paredzētos produktos vai ar raksturojumu “maigas/jūtīgas”. Smaržvielas ir atļautas visos pārējos kosmētikas līdzekļos, izņemot smaržvielas, kam ir noteikts alergēna statuss attiecībā uz cilvēkiem, ja to koncentrācija pārsniedz noteiktu apjomu; • krāsvielu un konservantu, kas var izraisīt alerģisku ādas reakciju, alerģiju vai astmas simptomus. To vidū ir izotiazolinoni, kas izraisa paaugstinātu jutīgumu un par kuriem ir aizdomas, ka tie ir toksiski ūdens videi; • ftalātu: atsevišķi ftalāti ir endokrīnie disruptori, izraisa aizdomas, ka tiem var piemist endokrīni disruptīvas īpašības, vai arī tiem var piemist citas kaitīgas īpašības; • mikroplastmasas: šos sīkos toksiskos plastmasas veidus (diametrs mazāks par 5 mm) plaši izmanto kosmētikas līdzekļos, un tie nonāk zivīs, vēžveidīgajos vai planktonos un attiecīgi mūsu pārtikas ķēdēs. Kamēr ES turpina darbu pie mikroplastmasas ierobežošanas kosmētikas līdzekļos un citos produktos, ES ekomarkējums jau ir soli priekšā. <p>Kritēriji, lai palīdzētu mazināt kosmētikas līdzekļu ietekmi uz vidi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sastāvdaļām ir jābūt vēl bioloģiski noārdāmākām: tās ir mazāk toksiskas ūdens radībām, pateicoties stingrajiem standartiem; • mazāka apjoma un kvalitatīvāks iepakojums: iepakojuma apjoms ir maksimāli samazināts, iepakojums ir atkārtoti uzpildāms un pārstrādājams.
Absorbējoši higiēnas produkti (AHP): autiņbiksītes, tamponi, higiēniskās paketes	
Problēmas	<p>Vienreizlietojamie produkti veicina dažādu veidu ietekmi uz vidi, sākot ar klimata pārmaiņām un gaisa un ūdens piesārņojumu ražošanas laikā un beidzot ar bioloģiskās daudzveidības mazināšanos mežu izguves dēļ. Tā kā šie produkti ir ilgstoši ciešā kontaktā ar ādu, ir svarīgi ierobežot bīstamu vielu klātesamības risku. Atkārtoti lietojamās opcijas var veicināt ietekmes uz vidi mazināšanu.</p>
Galvenie ieguvumi no kritērijiem	<ul style="list-style-type: none"> • Pavisam neliels AHP ražošanā izmantotās celulozes daudzums ir iegūstams no ilgtspējīgi pārvaldītiem mežiem. Tomēr, tā kā pašreizējo

<p>(pieņemts 2014. gada oktobrī)</p>	<p>kritēriju tālejošuma līmenis ir zemāks par līmeni, kas ir nodrošināms saskaņā ar <i>FSC</i> marķējumu, kurš apliecina ilgtspējīgu mežu pārvaldību, ir noderīgi meklēt produktus, uz kuriem ir abi marķējumi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ja tādos AHP kā tamponi vai higiēniskās paketes ir izmantota kokvilna, tai ir jābūt bioloģiskai kokvilnai, lai palīdzētu ierobežot pesticīdu, piemēram, glifosātu, atlieku risku. • Stingri ierobežojumi attiecībā uz bīstamu vielu izmantošanu ražošanas procesos, kā arī smaržvielu, cita starpā krāsvielu vai nanosudraba, apzinātas lietošanas aizliegums bērniem paredzētos produktos un tamponos. • Samazināta gaisa un ūdens piesārņotāju emisija ražošanas laikā, tostarp aizliegums izmantot gāzveida hloru balināšanas procesos.
<p>Pārstrāde</p>	<p>Procesā (balsojums paredzēts 2023. gada martā):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Celulozes šķiedru ilgtspējīgas ieguves prasības tiks saskaņotas ar <i>FSC</i> un <i>PEFC</i> (Meža sertifikācijas sistēmu novērtēšanas programma), kas apliecina, ka visā piegādes ķēdē ir ievēroti ilgtspējīgas mežu pārvaldības standarti. • Problemātisko ķīmikāliju ierobežojumi tiks paplašināti, lai iekļautu vairāk vielu, tostarp endokrīni disruptīvās ķīmikālijas (EDĶ), smaržvielas (nepieļaujamas arī attiecībā uz kopšanas līdzekļiem sievietēm, ne tikai autiņbiksītēm) un losjonus. Būs jāveic testēšana attiecībā uz virkni bīstamo vielu (dioksīnu) klātbūtni galaproduktā, lai ierobežotu tādu ķīmikāliju klātesamību, kas var rasties kā piemaisījumi ražošanas procesa rezultātā. • Tiks noteikti stingrāki robežsliedzēni gaisa un ūdens piesārņotāju emisijas ierobežošanai. • ES ekomarķējums tiks attiecināts arī uz atkārtoti lietojamām menstruālajām piltuvēm.
<p>Noderīgas saites</p>	<p>ES Komisijas tīmekļa vietne, kurā ir sniegta papildinformācija, faktu lapas un kritēriji</p>

Krāsas un lakas

Problēmas	<p>Krāsu un laku sastāvā ir bīstamas vielas, kuras palielina gaisa piesārņojumu iekštelpās. Piemēram, no tām var izgarot gaistoši organiski savienojumi (GOS) un pusgaistoši organiski savienojumi (POS), izraisot tādus simptomus kā nelabums vai galvassāpes. Ilgstoša šo vielu ieelpošana var novest pie daudz nopietnākām hroniskām veselības problēmām. Turklāt krāsās izmantoto ķīmikāliju ražošanas procesi var būt saistīti ar augstu enerģijas patēriņu un piesārņojošu vielu emisiju.</p>
Galvenie ieguvumi no kritērijiem (pieņemts 2014. gada maijā)	<ul style="list-style-type: none"> • Papildus titāna dioksīda (TiO₂) koncentrācijas ierobežošanai krāsās ir noteiktas prasības tīrākam šā pigmenta ražošanas procesam. TiO₂ ir plaši izmantots krāsās, un tā ražošanas procesa blakusprodukts ir bīstamo vielu emisija vidē. • Ir noteikti ievērojami ierobežojumi attiecībā uz ķīmiskām sastāvdaļām, kuras ir kaitīgas videi vai arī var izraisīt alerģiju vai citas veselības problēmas. • GOS un POS koncentrācija ir ļoti ierobežota, lai samazinātu gaisa piesārņojumu iekštelpās. • Ir noteiktas veiktspējas prasības, lai nodrošinātu produktu kvalitāti, efektīvāku devu noteikšanu un ilgāku krāsu mūžu (piemēram, ūdensizturība, nodilumizturība)
Pārstrāde (tiek gaidīts apstiprinājums, ka tiks uzsākta 2022. gada beigās)	<p>Lai gan GOS un POS daudzuma ierobežošana krāsu sastāvā veicina gaisa piesārņojuma samazināšanu iekštelpās, kopējo emisiju papildu testēšanas iekļaušana ļautu sniegt vēl stingrākas garantijas patērētājiem attiecībā uz gaisa kvalitāti iekštelpās.</p>
Noderīgas saites	<p>ES Komisijas tīmekļa vietne, kurā ir sniegta papildinformācija, faktu lapas un kritēriji</p>

Papīrs

Salvešpapīrs (tualetes papīrs, salvetes), kopēšanas un zīmēšanas papīrs, apdrukāts papīrs, papīra kancelejas preces, papīra maisiņi

Saistītās problēmas	Koksnes pārveidošana par papīru ir piesārņojošs rūpniecisks process, kā rezultātā notiek, cita starpā, CO ₂ , slāpekļa oksīda, sēra savienojumu noplūde gaisā un ūdenī. Turklāt produktiem bieži vien tiek nevajadzīgi pievienotas bīstamas ķīmikālijas, piemēram, smaržvielas salvešpapīram. Arī apdrukas ražošanas procesu rezultātā ir iespējama toksisku vielu noplūde un gaisa piesārņojuma palielināšana iekštelpās ar tinšu, formaldehīda un gaistošu organisku savienojumu (GOS) starpniecību. Līmes, kas tiek izmantotas, lai saturētu kopā papīra kancelejas preces vai plastmasas vākus, un kuras nav iespējams viegli noņemt, var ierobežot papīra izstrādājuma pārstrādājamību mūža beigās.
Galvenie ieguvumi no kritērijiem (pieņemts 2019. gada janvārī attiecībā uz iespiedpapīru un salvešpapīru un 2020. gada novembrī attiecībā uz apdrukātu papīru un papīra kancelejas precēm)	ES ekomarķējuma kritēriji nodrošina ilgtspējīgāku izejvielu iegūšanu un tīrāku un energoefektīvāku ražošanas procesu salīdzinājumā ar tradicionālajiem papīra izstrādājumiem. Jo īpaši: <ul style="list-style-type: none">• papīram ir jābūt pārstrādātam vai citādi sertificētam (<i>FSC</i> vai <i>PEFC</i>), nodrošinot, ka šķiedras ir iegūtas no ilgtspējīgi pārvaldīta meža, un ir jāizvairās no pretrunīgiem avotiem, tostarp ĢMO sugām;• papīrfabrikās, kur notiek papīra ražošana, ir jāievēro emisiju gaisā un ūdenī, tostarp oglekļa emisiju, robežsliekšņu vērtības; turklāt tām ir jānodrošina efektīva enerģijas izmantošana un jāsamazina atkritumu apjoms;• papīra izstrādājumiem ir jābūt pārstrādājamiem (piemēram, izvairoties no problemātiskām tintēm un nodrošinot vieglu nepapīra daļu noņemamību);• bīstamu vielu, piemēram, balināšanai paredzēta hlora, bīstamo pigmentu un krāsvielu, izmantošana ražošanas procesā ir stingri ierobežota. Galaproduktā nav atrodamas <i>REACH</i> kandidātsarakstā norādītās vielas, kas rada ļoti lielas bažas;

	<ul style="list-style-type: none">• ir ierobežota gaistošu organisku savienojumu (GOS) emisija apdrukāta papīra un papīra kancelejas preču ražošanas procesā;• ES ekomarķējumu nedrīkst norādīt uz papīra ar smaržvielām (piemēram, salvešpapīra un salvešpapīra izstrādājumiem).
Noderīgas saites	ES Komisijas tīmekļa vietne, kurā ir sniegta papildinformācija, faktu lapas un kritēriji

Apģērbs un tekstilizstrādājumi

Apģērbs, apavi, citi tekstilizstrādājumi, piemēram, iekštelpu tekstilizstrādājumi (piemēram, halāti, dvieļi)

Saistītās problēmas	Tekstilizstrādājumi ir izstrādājumu kategorija, kam ir ceturrtā lielākā ietekme uz vidi un klimatu, pirmās trīs vietas ieņemot pārtikai, mājokļiem un mobilitātei (avots). Tekstilizstrādājumu ražošanas procesā tiek izmantotas daudzas ķīmikālijas, radot draudus videi un cilvēku veselībai. Ir ārkārtīgi svarīgi pagarināt tekstilizstrādājumu mūža ilgumu un nodrošināt, ka to ražošanā tiek ņemtas vērā vides un iedzīvotāju intereses.
Galvenie ieguvumi no kritērijiem (pieņemts 2014. gada jūnijā attiecībā uz tekstilizstrādājumiem un 2016. gada augustā attiecībā uz apaviem)	Ir ieviestas vairākas tekstilizstrādājumu sertifikācijas programmas, kur uzmanības centrā ir bioloģiska ražošana, darba apstākļi vai bīstamu vielu ierobežošana. ES ekomarķējums kopā ar <i>Nordic Swan</i> un <i>Blue Angel</i> ir oficiālie ISO 14024 standartā noteiktie I tipa marķējumi, kas pievērš īpašu uzmanību tekstilizstrādājumu galvenajai ietekmei visā mūža garumā. Tālāk tekstā ir norādītas dažas no prasībām, kas ir attiecinātas ar apģērbu, apaviem un tekstilizstrādājumiem, kuriem ir piešķirts ES ekomarķējums: <ul style="list-style-type: none">• izstrādājumi ir ražoti attiecībā pret vidi atbildīgā veidā, efektīvāk izmantojot enerģiju un resursus un izmantojot mazāk piesārņojošus procesus, kuru pamatā ir labākās ES pieejamās metodes;• izstrādājumi ir veidoti ar mērķi nodrošināt atbilstību kvalitātes un izturīguma standartiem, papildzinot to mūžu;• ir ieviesti stingri ierobežojumi attiecībā uz bīstamajām vielām. Tiek piemērots plašs ierobežoto vielu saraksts, lai nepieļautu vai samazinātu videi un cilvēku veselībai bīstamu ķīmikāliju izmantošanu krāsošanas, apdrukas un noslēguma procesā vai to klātbūtni galaproduktā. Šo vielu vidū ir vielas, kas rada ļoti lielas bažas, endokrīni disruptīvas ķīmikālijas, piemēram, ftalāti vai nonilfenoli, formaldehīds, smagie metāli, nanosudrabs, triklozāns un citi problemātiski biocīdi. No PVC izgatavoti apavi nevar saņemt ekomarķējumu, savukārt līdz trīs gadus veciem bērniem paredzētu apavu iekšējām ādas detaļām ir jābūt bez hroma;

	<ul style="list-style-type: none"> • Šķiedru ieguve notiek ilgtspējīgākā veidā: <ul style="list-style-type: none"> ○ piemēram, bērnu apģērbā ir izmantojama bioloģiskā kokvilna. Attiecībā uz citos apģērbos vai tekstilizstrādājumos izmantoto kokvilnu veic pārbaudi par bīstamu pesticīdu klātbūtni, un ir noteikta minimālā bioloģiskās kokvilnas vai kokvilnas, kuras audzēšanā ir samazināta pesticīdu izmantošana, proporcija; ○ turklāt vismaz 25 % celulozes, ko izmanto sintētisko šķiedru, piemēram, viskozes, ražošanā, ir jābūt iegūtiem no atbildīgi apsaimniekotiemi mežiem; • komplektēšanas rūpnīcās veic revīziju attiecībā uz Starptautiskās darba organizācijas pamatkonvenciju par drošiem un taisnīgiem darba apstākļiem ievērošanu.
<p>Aspekti, kam jāpievērš uzmanība gaidāmajā kritēriju pārstrādē (sākums 2022. gada beigās)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ES ilgtspējīgu tekstilizstrādājumu stratēģijā Komisija ir apstiprinājusi, ka līdz 2024. gadam ir jāpieņem pārstrādāti ES ekomarķējuma kritēriji. Pārstrādes process ir bijis atlikts, lai to varētu īstenot saskaņoti ar Ekodizaina pasākumu, kas attiecas uz tekstilizstrādājumiem, izstrādi. Kad ES pieņems uz nozari attiecināmās obligātās minimālās ilgtspējības veikspējas prasības, ES ekomarķējuma tālejošuma līmenis tiks paaugstināts, lai atspoguļotu labākos produktus savā kategorijā. • Prasībās būs jāiestrādā vairāk aprites aspektu, tostarp: <ul style="list-style-type: none"> ○ remonta un pārstrādes iespēja; ○ bīstamo ķīmikāliju papildu ierobežojumi, īpaši attiecībā uz pārstrādātiem tekstilizstrādājumiem; ○ izvairīšanās no pamudinājumiem pārstrādāt PET pudeles tekstilizstrādājumos (kas tiek uzskatīta par pārstrādi zemākas kvalitātes izstrādājumos) un tekstilšķiedru pārstrādes veicināšana; ○ emisijas robežsliekšņu pārskatīšana attiecībā uz ražošanas procesu;

	<ul style="list-style-type: none">○ ilgtspējīgas izejvielu ieguves tālejošuma līmeņa paaugstināšana (piemēram, palielināta bioloģiskās kokvilnas izmantošana, ilgtspējīgi sertificēti meži).
Noderīgas saites	ES Komisijas tīmekļa vietne, kurā ir sniegta papildinformācija, faktu lapas un kritēriji

Tīrīšanas produkti

Trauku un veļas mazgāšanas līdzekļi, cietā seguma tīrīšanas līdzekļi, līdzekļi trauku mazgāšanai ar rokām

Saistītās problēmas

Mazgāšanas līdzekļu sastāvā var būt vielas, kas nodara kaitējumu videi un cilvēku veselībai. Problemātiskās vielas var izsprukt caur ūdens attīrīšanas pakalpojumiem, piesārņot upes un pat nonākt mūsu pārtikas ķēdē. Arī ķīmikālijas var nonākt saskarē ar mūsu ādu, izraisot alerģisku reakciju vai citas ar veselību saistītas problēmas. Mazgāšanas līdzekļi ir mikroplastmasas piesārņojuma un atkritumu avots. Tie var arī veicināt klimata pārmaiņas: ja mazgāšanas līdzeklis nepilda savu funkciju zemas temperatūras apstākļos, patērētāji, visticamāk, izvēlēsies mazgāšanas programmu ar augstu temperatūru, kam ir nepieciešams vairāk enerģijas.

Galvenie ieguvumi no kritērijiem (pieņemts 2017. gada jūnijā)

- Mazgāšanas līdzekļos ar ES ekomarķējumu parasti ir mazāk problemātisku ķīmikāliju salīdzinājumā ar standarta produktiem, **samazinot vispārējo saskari ar bīstamām ķīmikālijām**. Piemēram, ir noteikts stingrs aizliegums attiecībā uz virkni bīstamām vielām, kas var būt atrodamas tradicionālos mazgāšanas līdzekļos, piemēram, EDTA, triklozāns, nanosudrabs, formaldehīds, alkilfenili. Ir atļauts izmantot vien dažas smaržvielas, konservantus, krāsvielas un fermentus. Ir stingri aizliegta tādu vielu klātbūtne ar ES ekomarķējumu marķētos produktos, kas ir bīstamas videi vai kuras var izraisīt vēzi, izmainīt mūsu DNS vai ietekmēt auglību, bet tās drīkst būt atrodamas standarta mazgāšanas līdzekļos.
- Mazgāšanas līdzekļi ar ES ekomarķējumu nedrīkst būt toksiski ūdens organismiem, un tiem ir jābūt **bioloģiski noārdāmiem**. Turklāt no marķēto produktu loka ir izslēgti dezinficējoši mazgāšanas līdzekļi, kuru ietekmē baktērijas var kļūt izturīgākas, t.i., grūtāk nogalināmas ilgtermiņā.
- Mazgāšanas līdzekļos ar ES ekomarķējumu **nedrīkst būt mikroplastmasa** jeb ļoti sīkas toksiskas plastmasas daļiņas, kas nonāk zivīs, vēžveidīgajos vai planktonā.

	<ul style="list-style-type: none"> • ES ekomarķējums dod priekšroku iepakojumam, kas ir izgatavots no pārstrādāta materiāla un ir pārstrādājams, tādējādi veicinot mazāka plastmasas daudzuma un atkārtoti uzpildāmu trauku izmantošanu. • Ir gūts apstiprinājums, ka mazgāšanas līdzekļi ar ES ekomarķējumu ir efektīvi zemā temperatūrā, tādējādi ļaujot patērētājiem taupīt enerģiju un naudu. Piemēram, ir pārbaudīts, ka vislielākā veļas mazgāšanas līdzekļu efektivitāte ir novērojama 30°C temperatūrā. Mazgāšanas līdzekļi ar ES ekomarķējumu ir ļoti koncentrēti, t.i., darba paveikšanai ir nepieciešams pavisam neliels daudzums.
<p>Aspekti, kam jāpievērš uzmanība gaidāmajā kritēriju pārstrādē (sākums 2022. gada beigās)</p>	<p>ES ekomarķējuma pārstrāde attiecībā uz tīršanas līdzekļiem sāksies 2022. gada beigās. <i>BEUC</i> ir norādījis Eiropas Komisijai uz šādiem aspektiem gaidāmās pārstrādes ietvaros:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lai gan ES ekomarķējuma ietvaros ir noteikts ierobežots izotiazolinonu daudzums, tie nav pilnībā aizliegti. Pārstrādājot kritēriju, ir iespējams pilnībā izslēgt šos konservantus, kā ir nesen izdarīts ES ekomarķējumā attiecībā uz kosmētikas līdzekļiem. • Ir jāpildveido veikspējas prasības. Lai gan mazgāšanas līdzekļu ar ekomarķējumu veikspēja kopumā ir līdzvērtīga tradicionālo produktu veikspējai (atsevišķos patērētāju testos ir konstatēts, ka līdzekļi ar ES ekomarķējumu ir labāko vidū), ir zināmi vairāki produktu gadījumi, kuros ir nepieciešams uzlabot veikspēju. • Pārstrādē būtu arī jāiekļauj gaidāmās izmaiņas Regulā par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu, īpaši attiecībā uz jaunas bīstamības klases izveidošanu attiecībā uz endokrīniem disruptoriem (ED), kas būtu izslēdzami no ES ekomarķējuma klāsta (šobrīd ir izslēgta virkne endokrīni disruptīvo ķīmikāliju (EDĶ)). Vēl būtu jāņem vērā gaidāmās izmaiņas tiesību aktos par iepakojumu vai mazgāšanas līdzekļiem, lai ES ekomarķējums arī turpmāk varētu būt soli priekšā spēkā esošajiem tiesību aktiem.
<p>Noderīgas saites</p>	<p>ES Komisijas tīmekļa vietne, kurā ir sniegta papildinformācija, faktu lapas un kritēriji</p>

Brīvdienu mītnes

Tūristu mītnes un pakalpojumi (viesnīcas, kempingi un saistītie pakalpojumi, piemēram, brīvā laika pavadīšanas un sportošanas iespējas un pasākumu norises vietas

Saistītās problēmas	Tiek prognozēts, ka gadījumā, ja tūrisma izaugsmes temps nemainīsies, tad šī nozare vien būs izlietojusi atlikušo pasaules oglekļa budžetu 40 gadu laikā (avots). Otra aplūkojamā aktīvā nozare papildus transportēšanai uz tūrisma galamērķiem ir nepieciešamā infrastruktūra, viesnīcas un to darbība. Tūrisma infrastruktūra patērē zemi un enerģiju, izmanto ūdeni tādos reģionos, kuros bieži vien jau valda ūdens nepietiekamība, un ražo atkritumus. Ūdens patēriņš uz vienu tūristu var būt vairākkārt augstāks nekā vietējo iedzīvotāju patēriņš atkarībā no tūrisma aktivitātes vai mītnes veida (avots).
Galvenie ieguvumi no kritērijiem (pieņemts 2017. gada janvārī)	<ul style="list-style-type: none">• Mītnēm ir jāizstrādā vides apsaimniekošanas plāns, lai varētu identificēt aktīvās vides vietas, kā arī ir jāīsteno rīcības plāns, lai laika gaitā panāktu labāku veiktspēju.• Darbības nodrošināšana ar atjaunojamo enerģiju: atkarībā no reģiona 50 % vai 100 % viesnīcas enerģijas ir jāiegūst no atjaunojamiem resursiem.• Samazināts ūdens patēriņš tiek nodrošināts, pateicoties prasībām par ūdens plūsmas ātrumu krānos un tualetes tvertnēs. Veļas mazgāšanai patērētā ūdens pārvaldība ir efektīva, jo gultasveļu un dvieļus nemaina katru dienu (ja vien to nepieprasa viesi). Viesnīcas tiek arī aicinātas rūpīgi pārvaldīt savus baseinus, pārstrādāt lietusūdeni vai uzstādīt efektīvas apūdeņošanas sistēmas.• Samazināta atkritumu ražošana tiek nodrošināta, ierobežojot pārtikas atkritumus un aizliedzot vienreizlietojamus tualetes piederumus un vienreizlietojamu iepakojumu produktiem ar ilgu derīguma termiņu.• Samazināta saskare ar toksiskām vielām: gultasveļu, dvieļus un grīdas var mazgāt ar videi draudzīgiem mazgāšanas līdzekļiem. Ir iespējams darīt vēl vairāk, pasniedzot ekoloģiski tīru pārtiku un neizmantojot pesticīdus zaļās teritorijas uzturēšanā.

	<ul style="list-style-type: none">• Ekoloģiski nekaitīgu transportēšanas opciju popularizēšana viesiem, piemēram, sabiedriskais transports, elektriskie transportlīdzekļi, automašīnu koplietošana vai divriteņi.
Noderīgas saites	<ul style="list-style-type: none">• ES Komisijas tīmekļa vietne, kurā ir sniegta papildinformācija, faktu lapas un kritēriji• Aktuāla Komisijas kampaņa, kuras mērķis ir popularizēt sertificētas viesnīcas un kempingus, izveidojot speciālu tīmekļa vietni un sociālo tīklu materiālus atkārtotai izmantošanai visās ES valodās• Interesanta aptauja par ilgtspējīgu tūrismu un ES ekomarkējumu, ar kuru dalīties sociālajos tīklos

Mēbeles un matrači

Matrači un iebūvētas vai brīvi stāvošas mēbeles, piemēram, galdi, plaukti, krēsli, dīvāni lietošanai iekštelpās vai ārā

Saistītās problēmas	Mēbelēs un matračos esošās bīstamās vielas var izraisīt kaitīgas emisijas iekštelpās. Šiem izstrādājumiem nepieciešamo izejvielu, piemēram, koksnes, ieguve var izraisīt atmežošanu vai vides degradēšanu, ja netiek nodrošināta rūpīga šī procesa pārvaldība.
Galvenie ieguvumi no kritērijiem (pieņemts 2016. gada jūlijā attiecībā uz mēbelēm un 2014. gada jūnijā attiecībā uz matračiem)	<ul style="list-style-type: none">• Sertificētas mēbeles un gultas matrači tiek izstrādāti, lai tie atbilstu kvalitātes un izturības prasībām, tostarp ar pagarinātas komercgarantijas starpniecību. Minētie izstrādājumi ir viegli izjaucami, lai atvieglotu renovāciju vai pārstrādi mūža beigās. Mēbelēm ir jābūt viegli remontējamām, tostarp nodrošinot rezerves detaļu pieejamību.• No koksnes izgatavotām mēbelēm ir jāsaņem tādu programmu sertifikācija, kas nodrošina ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu (FSC vai PEFC) un kas nav ražotas no ģenētiski modificētiem kokiem.• No plastmasas izgatavotas mēbeles ir ražojamas ar minimālu pārstrādātas plastmasas daudzumu. Nav atļauts izmantot PVC plastmasas detaļu izgatavošanai, ņemot vērā tā negatīvo ietekmi uz vidi dzīves ciklā.• Mēbelēm un gultas matračiem noteiktie kritēriji samazina gaisa piesārņojumu iekštelpās, stingri ierobežojot formaldehīda emisijas, kā arī citu gaistošu organisku savienojumu emisijas, kas ir jāvērtē, veicot kameras testus.• Kritērijos ir iekļauts stingrs ierobežojums attiecībā uz bīstamajām vielām, ko izmanto mēbeļu un gultas matraču ražošanā, piemēram, vielām, kas rada ļoti lielas bažas, krāsvielām, fluorētām ķīmikālijām, antipirēniem, biocīdiem, hromu un citiem smagajiem metāliem.
Aspekti, kam jāpievērš uzmanība nākamajā kritēriju	Tā kā ir iespējams, ka ekomarķējuma veiktspējas prasības tiks attiecinātas uz mēbelēm un gultas matračiem, lai nodrošinātu piekļuvi ES tirgum nākotnē, ES

pārstrādē (iespējamais sākums 2023. gadā)	ekomarķējuma kritērijiem jāklūst vēl tālejošākiem, lai atspoguļotu labāko veiktspēju savā kategorijā ilgtspējas ziņā.
Noderīgas saites	ES Komisijas tīmekļa vietne, kurā ir sniegta papildinformācija, faktu lapas un kritēriji

Elektroniskās iekārtas <i>Elektroniskie displeji un ekrāni</i>	
Saistītās problēmas	<p>Pieprasījums pēc elektroniskām iekārtām strauji pieaug. Ierīču ražošana ir atkarīga no deficīta izejvielām, no kurām daļu iegūst raktuvēs. Kalnrūpniecībai ir postoša ietekme uz vidi, un tā bieži vien norisinās sliktos darba apstākļos. Turklāt elektronikas atkritumi ir visstraujāk pieaugošais atkritumu veids visā pasaulē, tomēr tie bieži vien netiek attiecīgi apstrādāti vai pārstrādāti, kas nozīmē, ka mēs nevajadzīgi izšķiežam izsmeļamus resursus.</p>
Galvenie ieguvumi no kritērijiem (pieņemts 2020. gada novembrī)	<ul style="list-style-type: none"> • Energoefektivitāte: ES ekomarķējumu var piešķirt tikai energoefektīvākajiem elektroniskajiem displejiem. • Remontējamība un pārstrādājamība: lai gan Ekodizaina direktīvā ir noteiktas obligātas prasības visiem ES tirgū laistajiem elektroniskajiem displejiem, ES ekomarķējums veicina remontējama dizaina izstrādi ar iespēju atgūt materiālus mūža beigās. Piemēram, tajā ir noteikts plašāks rezerves daļu saraksts, kurām jābūt pieejamām ilgāku laika periodu. Lai iegūtu marķējumu, ir arī jāizpilda augstākas prasības attiecībā uz dizainu, lai atvieglotu nolietotu ierīču izjaukšanu un palīdzētu atgūt komponentus pārstrādei. • Minimālais pārstrādātais saturs (vismaz 10 % pēclietošanas reciklētas plastmasas). • Ierobežots bīstamo vielu daudzums, ko nodrošina aizliegums izmantot REACH kandidātsarakstā iekļautās vielas, kas rada ļoti lielas bažas, kā arī antipirēnus, hlorētus savienojumus un plastifikatorus, kas, cita starpā, ir klasificēti kā bīstami videi un veselībai. • Samazinātas fluorētu siltumnīcefekta gāzu emisijas, kas veicina klimata pārmaiņas elektronisko displeju ražošanas laikā. • Tiek veicināta korporatīvā sociālā atbildība, veicot revīziju par atbilstību SDO konvencijām un papildu pasākumiem (piemēram, minimālā alga) komplektēšanas rūpnīcā, kā arī pieprasot atbildīgu minerālvielu iegūvi augsta riska teritorijās, kur ir iespējami konflikti.

Noderīgas saites	ES Komisijas tīmekļa vietne, kurā ir sniegta papildinformācija, faktu lapas un kritēriji
-------------------------	--

Dārzkopība <i>Augu augšanas substrāti, augsnes ielabotāji un mulča</i>	
Saistītās problēmas	Tradicionālajā dārza humusā bieži vien ir daudz kūdras. Kūdra tiek iegūta kūdras purvos, kuros ir novērojama ārkārtīgi bagātīga bioloģiskā daudzveidība un kas var aizturēt ūdeni plūdu gadījumos. Turklāt kūdrāji ir otrais efektīvākais oglekļa uzkrājējs pasaulē . Šo ainavu degradēšanas rezultātā var tikt izraisīta milzīga siltumnīcefekta gāzu emisiju izdalīšanās, veicinot globālo sasilšanu. Lai gan ir alternatīvas kūdras izmantošanai augsnē, kūdra aizvien ir tik lēta, ka ir ļoti pievilcīgs avots ražotājiem.
Galvenie ieguvumi no kritērijiem (pieņemts 2022. gada jūlijā)	Pateicoties ES ekomarķējumam, patērētāji var izmantot sertificētus dārzkopības līdzekļus, kas saglabā augsnes bioloģisko daudzveidību un novērš augsnes un ūdens piesārņojumu. Cita starpā, kritēriji: <ul style="list-style-type: none"> • izslēdz kūdras izmantošanu, palīdzot samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas un aizsargāt bioloģisko daudzveidību kūdrāju ekosistēmās; • palielina pārstrādāto materiālu, īpaši bioloģisko atkritumu, izmantošanu; • ierobežo vielas, kas rada ļoti lielas bažas, un smagos metālus, palīdzot samazināt augsnes un ūdens piesārņojumu; • nosaka kvalitātes testus.
Noderīgas saites	ES Komisijas tīmekļa vietne , kurā ir sniegta papildinformācija, faktu lapas un kritēriji

Segumi	
<i>grīdām, vertikālām virsmām un jumtiem (piemēram, flīzes, paneļi, lamināti un darbvirsmas, kas izgatavotas no tādiem materiāliem kā akmens, keramika, betons, koksne vai korķis)</i>	
Saistītās problēmas	Resursu ieguve no karjeriem (cietiem segumiem) vai mežiem (koksnes segumiem) ir vides karstie punkti šīs kategorijas kontekstā. Turklāt ražošanas procesā tiek patērēts daudz enerģijas, tādējādi veicinot globālo sasilšanu. Papildus bīstamās vielas atsevišķos tradicionālos segumos var izraisīt veselības problēmas strādniekiem un patērētājiem.
Galvenie ieguvumi no kritērijiem (attiecībā uz koksnes segumiem pieņemts 2017. gada janvārī, attiecībā uz cietiem segumiem pieņemts 2021. gada martā)	<ul style="list-style-type: none"> • Izmantotās koksnes izcelsmi apliecina ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas sertifikāts. • Cieto segumu izejvielu ieguve tiek regulēta, lai samazinātu videi nodarīto kaitējumu: drīkst izmantot tikai tādus karjerus, kas atrodas uz likumīgi atļautas zemes, ir jāizstrādā teritorijas sanācības plāns, ir noteikta minimālā materiālu efektivitāte ieguves laikā. • Samazināts enerģijas patēriņš ražošanas laikā, atbalstot atjaunojamās enerģijas izmantošanu. • Mazākas ūdens un gaisa emisijas, regulējot putekļu emisijas ražošanas laikā un ierobežojot bīstamu vielu klātesamību galaproduktā. • Ir ierobežota bīstamo vielu, piemēram, smago metālu, izmantošana un ir noteikti stingri ierobežojumi attiecībā uz formaldehīda vai gaistošu organisku savienojumu emisijām, tādējādi samazinot gaisa piesārņojumu iekštelpās. • Kritēriji palīdz pēc iespējas samazināt atkritumu ražošanu un veicina ilgāk kalpojošu produktu ražošanu. Piemēram, no koksnes izgatavotiem grīdas segumiem ir jābūt viegli remontējamiem, atkārtoti lietojamiem un pārstrādājamiem un cietā seguma produktiem ir jābūt izgatavotiem no pārstrādātiem materiāliem.
Noderīgas saites	ES Komisijas tīmekļa vietne, kurā ir sniegta papildinformācija, faktu lapas un kritēriji

Saikne starp ES ekomarķējumu un citām politikām

- **Zaļais publiskais iepirkums (ZPI).** ES ekomarķējums ir izmantojams kā atsauce atklātos konkursos, lai atbalstītu zaļo publisko iepirkumu.

Eiropas valsts iestādes ir galvenie patērētāji, jo to pirkumi kopumā veido 16 % no ES IKP. Tāpēc, rādot piemēru, valsts iestādēm var būt liela loma ilgtspējīga patēriņa un ražošanas veicināšanā. Lai gan šāda rīcība lielā mērā aizvien ir brīvprātīga, dažādas valstis īsteno obligātus rīcības plānus vai nosaka mērķus padarīt savus iepirkumus zaļākus. Daži piemēri:

- Dānija ir noteikusi mērķi līdz 2030. gadam 100 % gadījumu veikt iepirkumus no uzticamām programmām, piemēram, ES ekomarķējums un *Nordic Swan*;
- saskaņā ar jaunu ZPI iepirkumu Igaunijā ir noteikts, ka iepirkumā ir obligāti jāiepērk tikai tādi produkti, kam ir piešķirts I tipa ekomarķējums (kas atbilst noteiktiem ISO 14024 standarta kritērijiem, ES ekomarķējums ir piemērs), četrās produktu kategorijās (mēbeles, kopēšanas un zīmēšanas papīrs, tīrīšanas līdzekļi un pakalpojumi, biroja IT aprīkojums).
- **Priekšlikums regulai par ilgtspējīgu produktu ekodizainu.** Pašreizējā Ekodizaina programmā ir noteiktas minimālās energoefektivitātes prasības ar enerģiju saistītiem produktiem. 2022. gada tiesību akta projekts paplašinās ekodizaina pasākumu izstrādi attiecībā uz gandrīz visiem produktiem, lai papildus energoefektivitātei nodrošinātu arī minimālo ilgtspējas veiktspēju pirms pievienošanās ES tirgum. Jaunajā priekšlikumā ir pastiprināta sinerģija starp ekodizainu un ES ekomarķējumu. Jo īpaši tajā ir piedāvāts, ka gadījumos, kad dalībvalstis nolemj apbalvot produktus, kas ir izvirzījušies priekšplānā, ar naudas prēmijām, īpaša uzmanība būtu jāpievērš produktiem ar ES ekomarķējumu (vai divām augstākajām veiktspējas kategorijām vai citām ES programmām). Turklāt, izstrādājot jaunās ekodizaina prasības, būtu jāņem vērā no ES ekomarķējuma uzkrātā pieredze. Nākotnē ekodizaina un ES ekomarķējuma veiktspējas prasības tiks izstrādātas sinerģijā, lai nodrošinātu abu politiku saskaņotību. Ir sagaidāms, ka nākotnē stāsies spēkā obligāti mērķi un kritēriji zaļajam publiskajam iepirkumam attiecībā uz dažādiem produktu veidiem ES līmenī.
- **Priekšlikums patērētāju iespēcināšanai zaļās pārkārtošanās procesam.** 2022. gada martā publicētajā ES priekšlikumā ir paredzēti stingrāki noteikumi attiecībā uz zaļuma norādēm, lai risinātu zaļmaldināšanas problēmu. Jo īpaši uzņēmumi vairs nevarēs iekļaut vispārējas zaļuma norādes, ja nespēs nodemonstrēt izcilu vides veiktspēju, un ES ekomarķējums ir iekļauts kā viens no variantiem šādas norādes apstiprinājumam. Turklāt vairs nebūs pieļaujami ilgtspējas

marķējumi, ja vien tie neatbilst minimāliem nosacījumiem, piemēram, trešās personas verificācijai.

- **ES ilgtspējīga patēriņa apņemšanās**. Eiropas Komisija ir izstrādājusi šo rīku, lai aicinātu uzņēmumus brīvprātīgi apņemties atbalstīt ilgtspējīgāku patēriņu ar savu rīcību. Viens no šādas rīcības variantiem ir uzņēmumu apņemšanās sertificēt savus ražojumus ar ES ekomarķējumu vai uzlabot savu sertificēto ražojumu redzamību. Attiecībā uz vairumtirgotājiem minētā apņemšanās var nozīmēt ar ES ekomarķējumu sertificētu ražojumu klāsta paplašināšanu.

Lai iegūtu vairāk informācijas, apmeklējiet [Komisijas tīmekļa vietni](#) par politikas saiknēm starp ES ekomarķējumu un citām iniciatīvām.

Svarīga izmantošanai pieejama ES informācija un materiāli

- [Oficiālā ES ekomarķējuma tīmekļa vietne](#)
- ES ekomarķējuma [ražojumu](#) un [tūrisma mītņu katalogs](#)
- [ES ekomarķējuma logo 30. gadadienas izdevums](#)
- [ES ekomarķējuma kampaņa tūristu mītnēm](#) ar sociālo tīklu rīku klāstu visās ES valodās
- ES eksistē citi ISO I tipa ekomarķējumi, īpaši valsts vai reģionālā līmenī ([saraksts pieejams šeit](#))

Kontaktpersonas: blanca.morales@eeb.org

miriam.thiemann@eeb.org

BEIGAS

Visās šī projekta kontekstā izstrādātajās publikācijās paustie EVB un *BEUC* uzskati, tostarp šī faktu lapa, ir tikai un vienīgi līgumuzņēmēju atbildība un atspoguļo minēto organizāciju uzskatus, balstoties uz neatkarīgām zināšanām. Šie uzskati nekādā gadījumā nav uzskatāmi par Eiropas Komisijas viedokli.